

„RODINA A DÍTĚ V KONTEXTU“

Možnosti prevence, podpory a spolupráce

NÁVRHOVÁ ČÁST

- Sestavit **soubor priorit a strukturovaných cílů** prevence, které povedou k předcházení sociálnímu selhání rodin, podpoří rodinu a dítě a spolupráci těch, kteří mají rodinám a dětem co nabídnout.
- Otevřít **diskusi nad otázkou prevence** a podpory preventivních aktivit s prokazatelnými dopady na praxi. Oblast prevence je podceňována a řada programů klade důraz spíše na řešení důsledků jevů, než na jejich předcházení.
- Zdroj **námětů a inspirace** pro donátory či realizátory preventivních aktivit a další uživatele, např. ministerstva, obce, neziskové organizace, nadace.

- Princip systémovosti: zatřepat kaleidoskopem, dílky skládat zespoda a pojmenovat priority.
- Vyhýbání se „resortismu“.
- Návaznost na analytickou část a získaná data – vazba na praxi a potřeby.
- Důraz na aplikovatelnost a přípravu „půdy“ pro návazné aktivity.
- Práce končila na úrovni dílčích cílů.
- Cílili jsme na různé úrovně – dílčí cíle jsou řazené od obecných ke konkrétnějším.
- Cílem není fascinovat, jedná se mnohdy o samozřejmé cíle, které ale nejsou v praxi naplňovány, poukazujeme na ně.
- Nehnali jsme se za senzací, spíše za revizí toho, co dělat v oblasti prevence.

- Systém je nesmírně složitý a komplikovaný, není snadné porozumět mu v celku.
- Složitost systému se promítla i do nekonzistence souborů cílů – jsou různého zaměření, obsahu a míry obecnosti. Nedají se proto číst úplně souvisle, a v tomto ohledu prosíme o shovívavost a akceptaci skutečnosti, že je třeba je číst „jeden po druhém“.
- Dílčí cíle jsme netřídili podle priorit (nabízely se kritéria rozsahu problémů, dopadů na děti, účinnosti, realizovatelnosti, apod.). Ponecháváme na rozhodnutí případných realizátorů.
- Významným zdrojem dat byly skupinové rozhovory s experty – je obtížné je ale zobecňovat.
- Expertní „strop“ – jazyk příslušného segmentu, obtíže s interdisciplinarností a prevencí. Orientace na řešení důsledků.
- Zdání banality „objevených“ cílů – vystihuje je jednoduchost a opomíjení.
- Nepokryli jsme všechny prioritní oblasti (nebyly přítomné v rámci vymezení diskusních skupin, ale i tak jsou pořád přítomné – například vzdělávání).
- Nepracovali jsme s definicemi a kategorizacemi, nečlenili jsme cíle podle míry ohrožení dětí či typu prevence.
- Více naplňování vlastních potřeb, než potřeb dětí. Otázka hodnot.

Shrnující SWOT analýza

Stanovení priorit

Specifikace oblasti priorit

Dílčí cíle

Doporučení pro uživatele

SWOT ANALÝZA

- 52 silných stránek

S.10	Identifikace základních problémů u dětí již v předškolním vzdělávání (lékařská prevence, základní soc. evidence).
S.11	Systém předškolního vzdělávání a erudovaný personál.
S.12	Široká nabídka služeb předškolního vzdělávání / alternativy systému / široké portfolio působících neziskových organizací.
S.13	Eliminace extrémních důsledků chudoby.
S.14	Alespoň základní dostupnost zdravotní a většinově i sociální péče pro děti.
S.15	Pestré spektrum služeb s dobrou sítí pečujících specialistů.
S.16	Rodiče si jsou vědomi vlastních limitů a nefunkčních vzorců jednání.
S.17	Rodiče nabývají rodičovstvím v čase zkušenosti a jistotu ve své roli.
S.18	Rodina je stále nejdůležitějším místem, kde se formují sociální vztahy.
S.19	Rodiče pociťují potřebu získat radu v konkrétních problémech a situacích.
S.20	Rostoucí povědomí o nutnosti zapojení obou rodičů. Posun v chápání tradičních genderových rolí a větší participace mužů na výchově dětí. V praxi podle dětí nefunguje tradiční genderové schéma, např. že domácí práce vykonává žena apod.

- 105 slabých stránek

W.53	Nízké zastoupení dětí ze sociálně vyloučeného prostředí v předškolním vzdělávání (nízká podpora docházky do těchto zařízení).
W.54	Nedostatečná metodická podpora pedagogů pracujících v předškolních zařízení při práci s dětmi ze sociálně vyloučeného prostředí.
W.55	Rodič neidentifikuje krizi, nerozpozná ji včas. Neuchopí a neřeší problém.
W.56	Nízké motivace rodičů ke změně, setrvačnost, přenos špatných vzorců.
W.57	Absence alternativních vzorců chování v zátěžových okamžicích.
W.58	Narušení citových vazeb v rodině, neschopnost vnímat a vytvářet hranice (normy).
W.59	Prosazování se „tekutých, proměnlivých“ vztahů a individualizace, rodičovství vnímané jako „omezování“.
W.60	Neochota rodičů převzít zodpovědnost za svá rozhodnutí.
W.61	Nezakotvení rodin a jejich vymístění, bez vztahu k místu a komunitě kde žijí.
W.62	Obavy kandidátů na rodičovství ze změny, nejistota v počátcích.
W.63	Není přítomna příprava na rodičovství, na změnu. Učení probíhá systémem pokus-omyl.

- 116 příležitostí

O.71	Podpora „komunitních“ škol, otevřených vůči veřejnosti. Školství má velký potenciál v oblasti rozvoje a vytváření komunit.
O.72	Zavádění „evidence based policy“ (politiky evidence) – tj. vyhodnocování a aplikace skutečných účinků intervencí.
O.73	V rámci standardních plánovacích procesů ve městech a obcích prosazovat lepší využití prostoru pro rodiny.
O.74	Angažování zaměstnavatelů, vytváření prostoru pro funkčnost rodin přímo v zaměstnání.
O.75	Existuje potenciál již existujících sociálních služeb, je možné ho lépe využít.
O.76	První známky krizí jsou patrné ve školním prostředí, detekování musí být včasné a citlivé, pedagogové je registrují.
O.77	Přítomnost psychologů ve školách.
O.78	Zájem pedagogů osvojit si základy toho, jak adekvátně reagovat na projevy krizí.
O.79	Analyzovat příčiny vzniku krizí a podle nich projektovat a vytvářet intervence.
O.80	Redefinování poslání vzdělávacího systému a role školy. Důraz na sociální aspekty.
O.81	Vytváření inovativních nástrojů a metod.
O.82	Používat při intervencích jiný jazyk a formulace, než jaký používají současné sociální služby. Promlouvat srozumitelně a s ohledem na osobnost klienta.
O.83	Služby pomoci zasadit do běžnějšího prostředí, do prostředí komunitního setkávání.
O.84	Podporovat vytváření komunit, solidárních sítí podpory, ukotvení rodin.

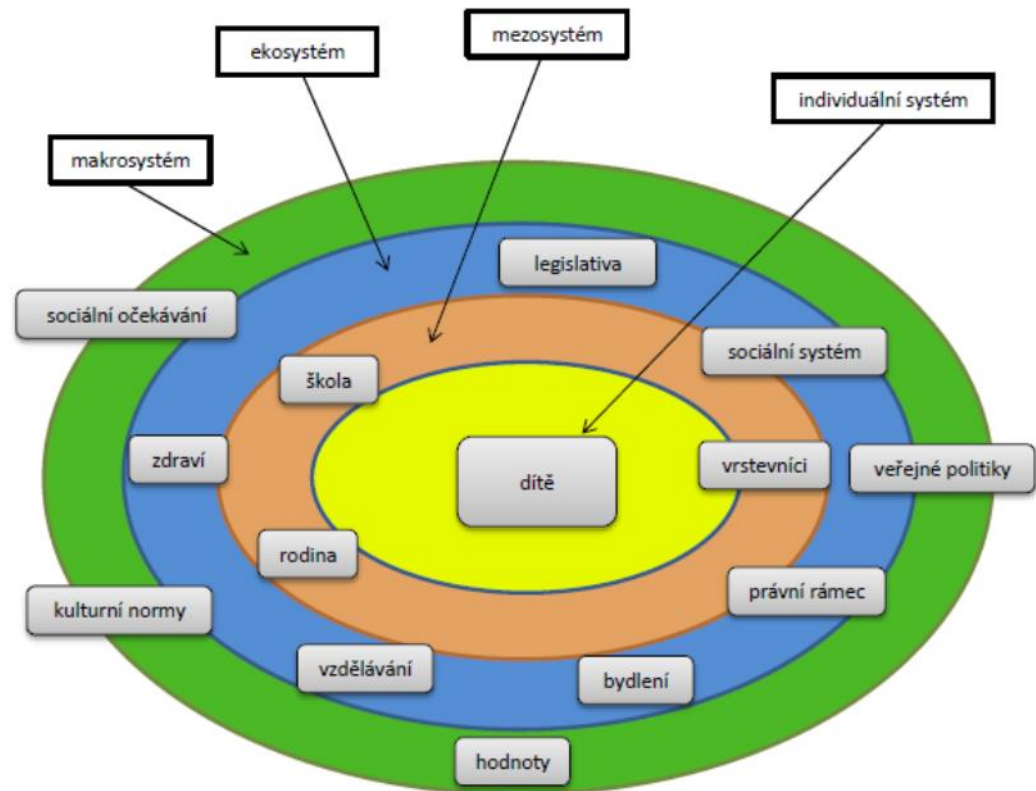
- 87 ohrožení

T.13	Absence sociálního bydlení pro rodiny s dětmi v bytové nouzi.
T.14	Problémy spojené s malou prostorovou segregací sociálních bytů.
T.15	Rivalita státu a neziskového sektoru.
T.16	Výpadky a nesystémovost financování služeb pro rodinu.
T.17	Riziko neprofesionality využívaných volunteers.
T.18	Přebírání vzorů ze života stávající rodiny do fungování budoucí rodiny dítěte jako dospělého.
T.19	Nedostatečná motivace mladých lidí k založení rodiny.
T.20	Riziko stigmatizujícího dopadu příliš plošných opatření (např. povinný předškolní rok).
T.21	Odmítnutí majoritní společnosti většího zapojení dětí ze sociálně vyloučeného prostředí do běžného předškolního vzdělávání.
T.22	Malá společenská podpora rodičovských rolí, neocenění ze strany veřejnosti, nízký status rodičovství.
T.23	Tlak na rodičovskou roli: preference role muže-živitele, závislost rodin na příjmu obou rodičů, rodičovství je ekonomicky trestáno.
T.24	Chybějící rámec podpory „zdravých“ rodin.
T.25	Prevence v podobě intervencí není součástí služeb.
T.26	Vzdělávací systém nepracuje s rodičovskými kompetencemi.
T.27	Vzdělávací systém klade důraz na znalosti a vědomosti, ne na rozvoj a kvalitu sociálních vztahů.
T.28	Přetrvávající rezortní myšlení, malá komunikace různých systémových logik a přístupů.

PRIORITY A SPECIFIKACE OBLASTÍ PRIORIT

- Ekologický model primární prevence (Gullotta, Blau, 2008)
- Čtyři základní úrovně prevence na úrovni:
 - jedinců
 - mezosystému
 - ekosystému
 - na úrovni makrosystému

PRIORITA A.

PREVENCE
NA ÚROVNI
JEDINCŮ

1 Posílení
orientace a
informova-
nosti

2 Rozvoj
rodičovských
kompetencí a
kapacit

3 Naplňování
zmiňovaných
potřeb dětí

PRIORITA B.

PREVENCE
NA ÚROVNI
MEZOSYSTÉ
MU

1 Podpora
rodin se
specifickou
potřebou

2 Trávení
volného času
dětí

3 Podpora
dítěte ve škole

4 Rozvoj
neformálních
vazeb a vztahů

PRIORITA C.

PREVENCE NA
ÚROVNI
EKOSYSTÉMU

1 Využití
potenciálu
sociálního
systému

2 Slučitelnost
pracovních a
rodinných rolí

3 Rozvoj
komunity

4 Předcházení
předlužení

5 Dostupné
bydlení

PRIORITA D.

PREVENCE
NA ÚROVNI
MAKROSYS
TÉMU

1 Zavádění
politiky
evidence

2 Působení na
veřejné
mínění a
diskuse nad
hodnotami

3 Edukace
tvůrců
veřejných
politik a
expertů

A. PREVENCE NA ÚROVNI JEDINCŮ

A.1: POSÍLENÍ ORIENTACE A INFORMOVANOSTI

A.1.1	Podpora zdravých vztahů v rodině, rozvíjení vztahů mezi rodičem a dítětem, zejména pocitu bezpečí dítěte, adekvátní informování dětí rodiči o změnách.
A.1.2	Posílení schopnosti rodičů rozpoznat rizika a blížíci se krizi a následně ji zvládnout s vlastní pomocí nebo pomocí odborníků.
A.1.3	Podpora postupného nabývání rodičovských kompetencí s ohledem na vývoj dětí. Podpora uzpůsobování kompetencí (zejm. znalosti) životním etapám dítěte, zohlednění měnícího se průběhu dospívání.
A.1.4	Zlepšení informování rodičů o proměnách potřeb dětí v měnícím se světě (tzv. generace Z a Alfa) a nutnost přizpůsobovat rodičovské strategie v měnícím se světě.
A.1.5	Zavádění programů přípravy na rodičovství (zahrnuje i podporu hodnoty rodiny). V dětství i rané dospělosti. Posílení účinnosti výchovy k rodičovství ve smyslu kultivace mezilidských vztahů a rozvoje sociálních dovedností.
A.1.6	Rozvíjení schopnosti rozpoznat důsledky jednání, které vede ke vzniku dluhu a jeho včasné řešení prostřednictvím individuálního poradenství a pomoci. Narušení vazby mezi krizovou situací a řešením, které vede k zadlužení.
A.1.7	Nabývání elementární finanční a dalších forem gramotnosti už od školního věku (plánování financí) jako předpokladu schopnosti rozumět systému a orientovat se v něm.
A.1.8	Tvorba ve srozumitelném jazyce vedeného a trvale aktualizovaného informačního rozcestníku pro rodiny a děti na jednom místě s ohledem na různé životní situace, který by nízkoprahově poskytoval srozumitelné informace. Ideálně participativní formou, aby tvůrci zohledňovali potřeby uživatelů.
A.1.9	Zajištění poradenství nabízeného a zajišťovaného na úrovni obce, v dosahu občanů, na využívaných a snadno dostupných místech. Poskytnutí základního poradenství pro rodiny a případně další nasměrování k odbornému řešení, určení zodpovědnosti obcí za poradenství.
A.1.10	Podílení se rodičů na designování služeb pro rodinu (vzdělávací i sociální oblast). Zvýšení jejich participace.
A.1.11	Nabízení vhodných „nízkoprahových“ prostor a infrastruktury pro vlastní aktivity rodin (klubovny, centra). Nabídka „alternativ“ vůči volnočasovým kurzům, poskytnutí prostoru pro běžné aktivity, podpora pozitivních vztahů mezi dětmi založená na spolupráci, bez poměrování výkonu, soutěživosti a konkurence.

A.2: ROZVOJ RODIČOVSKÝCH KOMPETENCÍ A KAPACIT

A.2.1	Rozvíjení dovednosti komunikace mezi partnery ohledně témat spojených s rodičovskou rolí (dosahování shody).
A.2.2	Učení se dovednosti komunikovat s dětmi, konverzovat, upevňovat vztah (pozitivní rodičovství), zpřístupnit dětská pojetí a vidění světa.
A.2.3	Podpora rodičů v okamžicích změn, zejména přechodů do nových vývojových fází rodiny či životních etap (narození dítěte, nastoupení dítěte do školky, do školy).
A.2.4	Mediace předrozvodových, rozvodových a porozvodových situací v souvislosti s nutností komunikace mezi bývalými partnery zaměřené na potřeby dítěte, případně asistence při navazování vazeb napříč původní a novou rodinou dítěte.
A.2.5	Posílení přípravy na rodičovství formou rozvoje kompetencí budoucích rodičů.
A.2.6	Zajišťování informovanosti rodičů o možnostech sladování péče o děti a zaměstnání.
A.2.7	Rozvoj dovednosti rodiče plánovat a nakládat se svým časem, organizovat ho (čas práce, čas na děti, čas pro sebe), stanovovat priority.
A.2.8	Zapojení oboru vzdělávání dospělých (andragogiky) v oblasti rozvoje rodičovských kompetencí – přípravy vzdělávání rodičů a nabývání kompetencí – znalostí v oblasti výchovy dětí, ale i potřebných dovedností, které k rodičovské roli patří a to v souladu s potřebami a vývojem dětí. Mobilizace lidského kapitálu v prostředí sociální změny a zlepšení orientace člověka v kritických uzlech jeho životní dráhy.

A.3: NAPLŇOVÁNÍ ZMIŇOVANÝCH POTŘEB DĚTÍ

A.3.1	Podpora aktivit, které vedou ke zvýšení participace dítěte.
A.3.2	Zapojení dětí do řešení rodinných situací, respektování jejich názoru.
A.3.3	Upozorňování na důležitost sourozeneckých vztahů pro děti a dopadů konfliktů na vývoj dětí.
A.3.4	Konání aktivit širších rodin zahrnujících vzdálenější příbuzné. Podpora rozvoje a utužování rodinných vztahů a vazeb v rámci širší rodiny. Zapojování řešení širší rodiny do řešení problémů.
A.3.5	Iniciování společných aktivit dětí, rodičů a prarodičů.
A.3.6	Rozvoj aktivit zaměřených na navazování a upevňování kamarádkých vazeb.
A.3.7	Bezpečný přechod dětí v tzv. poskládaných rodinách v okamžicích, kdy střídají prostředí více rodin a přechází mezi nimi.
A.3.8	Vyzdvihování důležitosti vytvoření vlastního prostoru pro soukromí dítěte v rámci domácnosti.
A.3.9	Obeznamování dětí s prostředím zaměstnání svého rodiče, příležitost si vyzkoušet zaměstnání rodiče. Podpořit větší kontakt dítěte s povoláním a „světem práce“ rodičů.
A.3.10	Orientace na řešení situace dětí v případech domácího násilí (řeší se primárně situace dospělých).
A.3.11	Podpora krizové intervence v rodinách (orientovaná na prospěch dítěte). Orientace na objevující se nová rizika (kyberšikana apod.).

B. PREVENCE NA ÚROVNI MEZOSYSTÉMU

B.1: PODPORA RODIN SE SPECIFICKOU POTŘEBOU

B.1.1	Podpora rodin pečujících o zdravotně postižené dítě cílená na pečující osoby a vztahy mezi členy rodiny.
B.1.2	Zlepšení postavení kategorie pečujících osob celkově – individuální podpora a pomoc při získávání základních informací, operativní nastavení a zaučování se do speciální péče, zvládnání psychické zátěže, podpora svépomocných skupin, podpora rodičovských a výchovných kompetencí, nastavení a trénink podpůrných mechanismů při posilování soběstačnosti a samostatnosti, podpora partnerství a soužití v rodině, psychorehabilitační pobyty pro celou rodinu, individuální služby zaměřené na poradenství, terapii, trénink, akreditované vzdělávací kurzy pro pečující osoby.
B.1.3	Zavádění intervencí směřujících přímo do rodin – stimulace ohroženého dítěte v prostředí rodiny, poskytování odborných služeb v rodině.
B.1.4	Zlepšení situace vícečetných rodin (zlepšení ekonomické i sociální situace) nebo rodin, z nichž jsou opakovaně odebírány děti.
B.1.5	Podpora rodičů, kteří patří k tzv. sendvičové generaci a jsou nuceni skloubit péči o děti a jejich prarodiče.
B.1.6	Zvýšení motivace samotných rodičů ke změně, nikoliv tlak prostřednictvím sankcí a postihů.

B.2: TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ

B.2.1	Zajištění dostatečné nabídky volnočasových aktivit pro děti – kvalitních, finančně a místně dostupných (např. i menší obce) a informování rodičů o ní.
B.2.2	Pořádání volnočasových aktivit nezaložených na soutěživosti, konkurenci a výkonu ve prospěch hravosti a sociálních hodnot. Např. školní či komunitní klubovny, organizace činností orientovaných na sociální hodnoty.
B.2.3	Naplňování cíle volnočasových aktivit, aby nenahrazovaly rodičovskou péči a neomezovaly vlastní volný čas dítěte. Dosahování rovnováhy mezi „organizovaným“ a „neorganizovaným“ trávením volného času, mezi úplnou absencí zájmových aktivit (pasivitou) na straně jedné a přetížeností různými kroužky na straně druhé.
B.2.4	Zabezpečení dostatku aktivit pro děti bez finanční zátěže pro rodinu, která působí selektivně. Podpora odpoledních aktivit ve školách či mimoškolních aktivit zdarma.
B.2.5	Zajištění dostatečné nabídky a spektra možností hlídání dětí (pro rodiče, kteří mají o služby zájem).

B.3: PODPORA DÍTĚTE VE ŠKOLE

B.3.1	Zajištění aktivit směřujících k naplňování psychosociálních potřeb dětí (neřeší se psychologická zátěž, apod.).
B.3.2	Rozvíjení kompetencí dětí v oblasti sociálních dovedností a komunikace ze strany školy.
B.3.3	Upevňování dobrého klimatu ve třídách, dobrých vztahů, sociálních dovedností. Začlenění rozvoje sociálních dovedností, tolerance a komunikace do vzdělávání.
B.3.4	Zvyšování participace rodičů na vzdělávání dětí, zejména v sociálně znevýhodněných rodinách (např. domácí příprava, komunikace se školou apod.).
B.3.5	Posílení specifické předškolní péče zaměřené na děti, které jsou vystaveny mnohočetným znevýhodněním s ohledem na místní specifika a rozložení chudoby.
B.3.6	Zapojení sociálních pedagogů do všech fází vzdělávání.
B.3.7	Rozšíření metodické podpory pedagogů pracujících při práci s dětmi ze sociálně vyloučeného prostředí, obecně pak se znevýhodněnými dětmi.
B.3.8	Zvýšení podpory školních psychologů a preventistů, zejména rozšíření prostoru pro jejich působení, posílení jejich role a zajištění financování.
B.3.9	Finanční podpora dětí z ekonomicky znevýhodněných rodin ve školním vzdělávání (obědy zdarma, náklady na cestu).
B.3.10	Pořádání preventivních programů pro děti na školách zaměřených na práci s informacemi (věrohodnost, validita, dezinformace apod.).
B.3.11	Podpora pedagogů při práci s různorodostí dětí ve třídách.
B.3.12	Zajištění doučování na školách „na míru“ jako vyrovnávací a podpůrný mechanismus.

B.4: ROZVOJ NEFORMÁLNÍCH VAZEB A VZTAHŮ

B.4.1	Posilování mezigenerační solidarity, vztahů mezi prarodiči a dětmi. Mezigenerační dialog a komunikace.
B.4.2	Vyhledávání společných témat napříč generacemi – informace o rodinné historii a paměti.
B.4.3	Pořádání aktivit pro širší rodiny, udržování rodinné soudržnosti, setkávání se. Tvorba prostoru a příležitostí pro setkávání.
B.4.4	Rozvoj vrstevnických vztahů dětí při zohlednění vývojových etap. Práce se skupinovou dynamikou tam, kde dochází k seskupení dětí stejného věku, učení se přijímání sociálních rolí, rozvoj dobrých vzájemných vztahů. Tvorba vrstevnických programů (využití vrstevnické pomoci, prevence, mediace, poradenství).
B.4.5	Přerušování přenosu negativních vzorců mezi generacemi uvnitř rodin. Působení na socioekonomické a kulturní faktory, dále rozvíjení mezigeneračního učení se v rodině, pro-učící se rodinné kultury a rolí rodinných edukátorů.

PREVENCE NA ÚROVNI EKOSYSTÉMU

C.1: VYUŽITÍ POTENCIÁLU SOCIÁLNÍHO SYSTÉMU (a)

C.1.1	Zajištění efektivity sociálních služeb, jejich provázání s místními a regionálními potřebami.
C.1.2	Zajištění dostatečného počtu sociálních pracovníků a financování jejich činností.
C.1.3	Posílení významu role sociálního pracovníka ve společnosti, vylepšení obrazu, a zvýšení jejich statusu.
C.1.4	Destigmatizace sociálních služeb.
C.1.5	Posílení pružného metodického vedení služeb.
C.1.6	Využití potenciálu zavedených sociálních služeb, zejména těch z oblasti sociální prevence a orientující se na rodinu (např. sociálně aktivizační služby). Podpora jejich rozvoje i zaměření. Revize systému sociálních služeb, aby byl jednodušší a odpovídal potřebám uživatelů.
C.1.7	Posílení sociální práce na obcích a vyhodnocování jejího dopadu. Vyšší zapojení samosprávy do řešení situace rodin a dětí a rozvíjení modelů meziobecní spolupráce.
C.1.8	Provedení auditu byrokratizace sociálních služeb řízení výkonnosti organizací poskytovatelů služeb a odstranění nadbytečné administrativní zátěže. Narušení závislosti nestátních sociálních služeb na veřejné správě.
C.1.9	Zkvalitnění vzdělávání sociálních pracovníků, kladení důrazu na předměty zaměřené na prevenci a její význam.
C.1.10	Rozvoj dovedností u sociálních pracovníků týkajících se preventivního působení a včasného vyhledávání rodin v počátcích krize.
C.1.11	Vytvoření systému doprovázení rodičů v komplikovaných a krizových situacích.
C.1.12	Vyhodnocování a zúžitkování zkušeností z probíhajících změn v rámci působení OSPOD.
C.1.13	Posílení sociální práce související s bydlením (vypracování metodik).
C.1.14	Rozšíření sítě pracovišť rané péče. Zajištění regionální dostupnosti a návazných služeb po dovršení věku 7 let dítěte.
C.1.15	Využití vytvořených kapacit sociální práce na úřadech práce – kapacit sociálních pracovníků a komplexní práce s žadatelem, rodinou (v případě spolupráce se službou), ale i s dalšími subjekty. Sledování efektivity sociální práce na úřadech práce s ohledem na předcházení dalšího zhoršení situace rodin, v nichž proběhlo sociální šetření.
C.1.16	Rozvíjení spolupráce školy a sociálních služeb. Vstup sociální práce do škol – zavedení tzv. školních sociálních pracovníků.

C.1: VYUŽITÍ POTENCIÁLU SOCIÁLNÍHO SYSTÉMU (b)

C.1.17	Provádění síťování služeb (nejen sociálních) tak, aby reagovaly na místní či regionální potřeby. Flexibilní nastavování sítí a jejich stálá aktualizace.
C.1.18	Rozvoj multidisciplinárních přístupů a nástrojů – zapojování více perspektiv do řešení krize rodiny.
C.1.19	Přenášení dobrých praxí v oblasti využívání nástrojů na podporu rodiny mezi obcemi, kraji a neziskovými organizacemi.
C.1.20	Flexibilní nastavování dávek s ohledem na aktuální situaci v rodinách.
C.1.21	Rozvoj systému návazných služeb (vytvoření map návaznosti, sociálních klastrů). Zvýšení informovanosti sociálních pracovníků o jiných službách a ostatních pracovníků o službách sociálních.
C.1.22	Prosazování lepšího využití veřejného prostoru pro rodiny v obcích a městech v rámci standardních plánovacích a dalších procesů.
C.1.23	Zavádění daňových a dalších finanční opatření na podporu rodiny (navýšení přídavků na děti, voucherový systém na služby v oblasti na předškolní péči a vzdělávání, na dopravu do školy, školní stravování, mimoškolní aktivity apod., daňové úlevy pro rodiny s dětmi).
C.1.24	Proaktivní podporování rodiny – výhody, slevy a další formy konkrétních podpor v rámci regionů, podpora lokálních rodinných politik.
C.1.25	Využití možností prenatální péče – důslednější a včasné prenatální diagnostiky problémů u dětí. Práce s rodičem už v době těhotenství.
C.1.26	Zajištění návaznosti služeb a většího propojení agend zaměstnanosti, nepojistných sociálních dávek a dalších návazných služeb (dluhové poradenství).
C.1.27	Zvýšení finanční podpory rodinám pečujícím o zdravotně postižené dítě a podpora služeb pro tyto rodiny.
C.1.28	Podpora politických rozhodování v oblasti zvýšení přídavků na děti – a to na základě věku dětí, rozšíření okruhu příjemců.
C.1.29	Efektivnější management systému poskytování dávek mimořádné okamžité pomoci s ohledem na potřeby nezaopatřených dětí.
C.1.30	Podpora motivace k domácí péči o členy rodiny (děti i seniory), zavedení dlouhodobého ošetrového a posílení postavení rodinných (neformálních) pečujících.

C.2: SLUČITELNOST PRACOVNÍCH A RODINNÝCH ROLÍ

C.2.1	Podpora prorodinných opatření – intenzivní spolupráce se zaměstnavateli, motivace zaměstnavatelů k zavádění prorodinných opatření v konkrétních rámcích firem. Podpora a nižší odvody z flexibilních a částečných úvazků, podpora otcovské dovolené. Informování zaměstnavatelů o možnostech prorodinných benefitů, zavádění benefitů. Zavedení finanční bonifikace pro zaměstnavatele umožňujících některou z flexibilních forem práce v rámci hlavního pracovního poměru.
C.2.2	Vytváření flexibilních forem zaměstnání – zkrácení týdenní pracovní doby, zavedení finanční bonifikace pro zaměstnavatele umožňujících některou z flexibilních forem práce v rámci hlavního pracovního poměru, podpora rozvoje flexibilních úvazků dle potřeb rodičů. Tak, aby byly flexibilní formy finančně atraktivní a neznamenal v praxi větší zátěž pro rodiče i zaměstnavatele.
C.2.3	Rozvíjení služeb péče o dítě – zapojování rodičů do chodu MŠ, podpora místní dostupnosti veřejných MŠ v malých obcích a ve velkých městech nad 100 tisíc obyvatel, zlepšení synchronizace otevírací doby zařízení služeb péče o dítě s pracovní dobou rodičů, zrušení podmínek (omezení) pro umístování dětí mladších dvou let do předškolních zařízení při pobírání rodičovského příspěvku, zohlednění případné poptávky některých rodičů po umístování dítěte do předškolního zařízení od dvou let, podpora možnosti volby různých forem služeb péče o dítě.
C.2.4	Zapojení obcí do tvorby pracovních míst (veřejně prospěšné práce, vytváření společensky účelných míst, společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek), rozvoj poradenských služeb, podpora speciálních zaměstnaneckých nástrojů a opatření k realizaci nových cest k začleňování znevýhodněných osob na trh práce. Využívání vlastního potenciálu tvorby pracovních míst.
C.2.5	Zavedení komplexního programu podpory mladistvých a mladých dospělých opouštějící ústavní výchovu nebo náhradní rodinnou péči, včetně systematizace služeb a hodnocení impaktu poskytovaných služeb této cílové skupině.
C.2.6	Posílení ekonomické pozice nejvíce ohrožených skupin, zejména samozivitelů. Týká se jak možnosti působení na trhu práce, tak eliminace nedostatku finančních zdrojů v době rozhodování o určení výživného, případně jeho nehrzení.
C.2.7	Snížení finanční zátěže pro rodiny – snižování nákladů spojených s hlídáním dětí, docházky do jeslí, mateřské školy apod. Navýšení prostředků pro školská zařízení na fakultativní výdaje na aktivity poskytované dětem bezplatně.
C.2.8	Flexibilnější úprava čerpání rodičovské dovolené, která umožní rodičům zvolit výši a délku čerpání podle jejich aktuální situace. V případě přijetí novely provedení evaluace dopadů změny na chování rodičů a situaci rodin a dětí.
C.2.9	Podpora prorodinných opatření – vytváření širšího spektra nabídky služeb péče o děti do 6 let.

C.3: ROZVOJ KOMUNITY

C.3.1	Rozvoj místních komunit a posilování solidarity v místě bydliště (oblast občanské angažovanosti a rozvoje sousedství, přijímání nových sousedů, aktivit pro rodinu v místě bydliště).
C.3.2	Navazování rodin na sítě možné podpory v jejich blízkosti, začleňování služeb do komunitního prostředí / místních vztahů.
C.3.3	Zakládání a udržování svépomocných (tematických) skupin zaměřených na rodinu.
C.3.4	Podněcování vzájemné pomoci mezi rodinami – neformální výpomoc.
C.3.5	Rozvíjení komunitní sociální práce.
C.3.6	Přenášení zkušeností s participativními modely ze zahraničí (zapojení rodičů, zapojení dětí) a jejich začlenění do prostředí institucí orientujících se na děti a dalších institucí.
C.3.7	Využití potenciálu existujících komunitních center, revize jejich poslání a rozšíření místního působení.
C.3.8	Rozvíjení dobrovolnictví v oblasti neodborných činností.
C.3.9	Zavádění konceptu spolupráce školských zařízení s místními komunitami (koncept „otevřené“ školy). Využití potenciálu školy v oblasti rozvoje a vytváření místních komunit.

C.4: PŘEDCHÁZENÍ PŘEDLUŽENÍ

C.4.1	Předcházení vzniku dluhů – uzavírání smluv, vyhodnocování vlastních možností, kampaň proti nekalým praktikám apod. Důraz na řešení prvního problému. Včasné zavedení dluhového poradenství v okamžiku prvního objevení se problému (např. zaměstnavatelé).
C.4.2	Posilování dluhového poradenství, jeho dostupnosti podle regionální distribuce exekucí, motivace k výkonu práce dluhového poradce, řešení nedostatku poradců.
C.4.3	Zabránění vzniku tzv. dětských dluhů (zadlužení osob v dětském věku a následný přenos do období po nabytí zletilosti), případně přenosu dluhů z rodiče na děti. Oddlužení dětí.
C.4.4	Rozvíjení „safe lending“, omezení nekalých praktik v poskytování půjček. Půjčování i za vyšší úroky, ale za jasných podmínek; omezení skrytých sankcí, rozhodčích doložek, apod.
C.4.5	Začleňování finanční gramotnosti jako prevence ve školách (včetně dalších druhů gramotnosti žáků, propojení předmětů ve školách, aktualizace výuky ZSV na téma hospodaření, vzdělávání učitelů).
C.4.6	Hledání způsobů posílení institutu oddlužení, zjednodušení podmínek.
C.4.7	Zavedení teritoriality exekutorů.
C.4.8	Vytvoření národní asociace sdružující neziskové a další organizace poskytující finanční poradenství a státní a samosprávné orgány zaměřené na prevenci.

C.5: DOSTUPNÉ BYDLENÍ

C.5.1	Zavedení koncepce sociálního bydlení zaměřené na rodiny se závažnými problémy v oblasti bydlení.
C.5.2	Vytváření programů umožňujících překonat krizovou situaci rodiny a zachovat vlastnické bydlení. Prevence ztráty bydlení v důsledku zadlužení, exekucí, rozvodů, institut okamžité finanční pomoci apod.
C.5.3	Zavádění programů podporujících návraty rodin s dětmi do standardního bydlení. Zapojení obcí a vlastníků bytového fondu – podpora jejich motivace.
C.5.4	Tvorba koncepcí bydlení v obcích, plánování nakládání s bytovým fondem a vytvoření kapacit pro situace krizí (krizové bydlení) a ostatní situace (sociální bydlení). Asistence obcím při hledání finančních zdrojů. Podpora neziskových organizací při zapojení do programů.
C.5.5	Zabránění prostorové segregace skupin obyvatel v městech a obcích, desegregační plánování.
C.5.6	Vyrovnaní asymetrie v podpoře typů bydlení.
C.5.7	Rozvíjení konceptu asistencí v tržním systému – garantovaného bydlení.
C.5.8	Získání podpory politiků pro řešení otázek bydlení.
C.5.9	Hledání způsobů jak zajistit co nejrychlejší návrat rodin z azylových domů do standardního (či sociálního) bydlení. Omezení „migrace“ klientů mezi jednotlivými azylovými zařízeními bez nabídky dlouhodobého řešení jejich neuspokojivé bytové a sociální situace.
C.5.10	Založení či rozvoj nadace zabývající se otázkou bydlení: vlastníci či spravující bytový fond nebo podporující další organizace (např. neziskové).
C.5.11	Poskytování finanční dotace rodinám (např. mladé rodiny) na překlenovací dobu krize, aby si udržely jejich současném bydlení a nepřišly o bydlení.

D. PREVENCE NA ÚROVNI MAKROSYSTÉMU

D.1: ZAVÁDĚNÍ POLITIKY EVIDENCE

D.1.1	Zavedení politiky evidence („evidence based“ přístup – tj. přístup zdůrazňující důležitost vědeckých poznatků a jejich uplatnění při tvorbě politik) a následné úpravy a přesměrování finančních toků a podpor.
D.1.2	Podpora evaluačního výzkumu ve smyslu formativních a sumativních evaluací, které přinesou zpětnou a včasnou vazbu o účinnosti a dopadech programů.
D.1.3	Zavedení evaluace kvality a dopadů všech typů odborné a poradenské podpory rodin s dětmi.
D.1.4	Vyhodnocování kvality sociálních služeb pro rodiny a děti. Dále vyhodnocování funkčnosti a úplnosti sítě sociálních služeb v regionech, zjišťování reálných potřeb uživatelů služeb a ověřování, do jaké míry je služby naplňují.
D.1.5	Zapojování dětí (vhodnou formou) do rozhodovacích procesů na různých úrovních. Vytvoření prostoru k poznávání představ „budoucích“ rodičů nových generací o svém rodičovství.
D.1.6	Zjištění současných (nej)využívaných postupů, nástrojů, metod a vyhodnocení jejich impaktu, z hlediska využitelnosti a efektivity.
D.1.7	Definování oblastí, ve kterých je potřeba systematicky, longitudinálně shromažďovat a vyhodnocovat data.
D.1.8	Provádění analytické činnosti zaměřené na zjišťování příčin krizových situací (analýzy příčin a následků).
D.1.9	Zavádění nástrojů řízení výkonnosti poskytovatelů služeb (Performance Measurement) vycházejících přímo z poptávky dětí a rodičů.
D.1.10	Vyhledávání konkrétních „nejlepších praxí“ pro jednotlivé oblasti v zahraničí.
D.1.11	Implementace „nejlepších praxí“ pro jednotlivé oblasti nalezené v zahraničí.
D.1.12	Provedení metaevaluace pilotních projektů sociální bydlení v některých městech.
D.1.13	Vyhodnocení dlouhodobých dopadů institutu zvláštního příjemce dávky na úrovni obcí, zejména s ohledem na situaci rodin.
D.1.14	Podpoření výzkumu v oblasti sourozeneckých vztahů a konfliktů mezi dětmi. Sledování výsledků analýz v této oblasti.

D.2: PŮSOBENÍ NA VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ A DISKUSE NAD HODNOTAMI

D.2.1	Podpora rodiny – symbolické posílení prestiže rodiny ve vnímání společnosti. Zdůraznění jejího významu.
D.2.2	Posílení práce s veřejností, veřejným míněním, blízkým okolím i sousedy v případě aplikace programů sociální integrace.
D.2.3	Nastolování agendy (zejm. v médiích) a vedení osvěty – prosazování rodinných témat v rámci veřejného prostoru napříč celým systémem (státní správa, samospráva, sdružení a organizace, média).
D.2.4	Iniciování informačních kampaní a medializace témat týkajících se bydlení a jeho dostupnosti.
D.2.5	Kultivace informací v prostředí internetu, tvorba validních informačních portálů. Garantování aplikací na internetu (certifikace věrohodnosti).
D.2.6	Rozvoj partnerství státu a neziskových organizací, upozorňování na výhody spolupráce.
D.2.7	Destigmatizace zadlužených osob.
D.2.8	Šíření informací do prostředí tzv. znevýhodněných skupin.
D.2.9	Prevence v oblasti vzniku dluhů – kampaň proti nekalým praktikám apod.
D.2.10	Zkoumání kulturního a hodnotového rámce působících na systém péče a služeb.
D.2.11	Veřejné diskutování hodnot a hodnotových preferencí v oblasti rodinného života. Diskuse významu hodnot.

D.3: EDUKACE TVŮRCŮ VEŘEJNÝCH POLITIK A EXPERTŮ

D.3.1	Podpora inovačních programů a preventivních aktivit.
D.3.2	Síťování aktivních jedinců a inovátorů v tématu.
D.3.3	Podpora nositelů prorodinných témat v politice.
D.3.4	Zavádění multidisciplinárních forem spolupráce.
D.3.5	Vytvoření think-tanků („mozkoven“) expertů.
D.3.6	Pořádání výměnných stáží expertů do zahraničí s cílem zajistit transfer dobrých praxí a know-how.
D.3.7	Vzdělávání dospělých – orientace na informovanost těch, kteří v praxi poskytují poradenství. Vytváření akreditovaného vzdělávání.
D.3.8	Edukace politiků, zapojování do transferů dobrých praxí, znalostních platforem.
D.3.9	Podpora magisterských a doktorských studijních programů / témat zaměřených na téma rodiny a dětí. Podpora mladých akademiků s důrazem na praktická využití výsledků. Rozvoj nácviků a praktických dovedností.
D.3.10	Vytváření studentských praxí a výměn v organizacích, které se zabývají tématem rodiny. Vyhodnocování praxí.
D.3.11	Oceňování studentských středoškolských a vysokoškolských (bakalářských a diplomových) prací na téma rodiny.

- Rozhodnutí
- Realizátor, náklady, cílová skupina, období realizace, spolupracující subjekty, financování, územní dopady, indikátory...
- Doporučení pro státní správu, samosprávu, neziskové organizace a rodiče

Děkuji za pozornost.